

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 29. marraskuuta 2021
(OR. en)

14484/21

Toimielinten välinen asia:
2021/0255(NLE)

EDUC 398
JEUN 148
SOC 705
RECH 544
DIGIT 176

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	13621/21
Asia:	Neuvoston suositus monimuotoisen oppimisen menetelmistä laadukkaan ja osallistavan perus- ja toisen asteen koulutuksen edistämiseksi

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) istunnossaan 29.–30. marraskuuta 2021 hyväksymä suositus monimuotoisen oppimisen menetelmistä laadukkaan ja osallistavan perus- ja toisen asteen koulutuksen edistämiseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS monimuotoisen oppimisen menetelmistä laadukkaan ja osallistavan perus- ja toisen asteen koulutuksen edistämiseksi

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, JOKA

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 165 ja 166 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA:

1. Covid-19-pandemia on vaikuttanut koulutusjärjestelmiin maailmanlaajuisesti ja kaikkialla unionissa kohdistamalla niihin ennennäkemättömän paineen. Yhteiskunnalliset rajoitukset ovat tuoneet mukanaan suuria muutoksia opetukseen ja oppimiseen sekä viestintään ja yhteistyöhön koulutusyhteisöissä¹. Ne ovat vaikuttaneet oppijoihin, heidän perheisiinsä, opettajiin, kouluttajiin ja oppilaitosten johtajiin sekä koulutusta tukeviin yhteisön ammattilaisiin, kuten sosiaalityöntekijöihin, psykologeihin, muihin ohjausta tarjoaviin ammattilaisiin, terveydenhoidon ammattilaisiin ja kulttuurikasvattajiin. Jäsenvaltiot pystyivät ottamaan nopeasti käyttöön etäopiskeluun sopivia ratkaisuja ja tukimuotoja, useissa tapauksissa hyödyntämällä digitaalteknologiaa. Jäsenvaltiot ovat saaneet hyödyllistä kokemusta koulutuksen uusista mahdollisuuksista, kuten opettajien digitaalisten taitojen ja osaamisen merkittävästä lisääntymisestä sekä koulujen ja laajemman yhteisön välisten yhteyksien tiivistämisestä. Monissa jäsenvaltioissa järjestelmän puutteet ovat kuitenkin tulleet kouriintuntuvasti esiin: valmiuksia ja resursseja siirtyä toisenlaiseen lähestymistapaan opetuksessa ja oppimisessa ei usein ollut, mikä on korostanut ja pahentanut olemassa olevaa eriarvoisuutta, eroja ja tarpeita². Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmien on puututtava näihin seikkoihin ja myös parannettava joustavuuttaan, jotta ne selviytyisivät paremmin muuttuvista olosuhteista ja sopeutuisivat niihin tulevaisuudessa.

¹ Neuvoston päätelmät covid-19-kriisin torjunnasta koulutuksessa, EUVL C 212 I, 26.6.2020, s. 9.

² Ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2021) 219 final, osa 1, sivu 6 (alaviite 2).

2. Covid-19-kriisin torjunnasta koulutuksessa annetuissa neuvoston päätelmissä kehoitetaan jäsenvaltioita "jatkamaan lähioppimis- ja lähiopetustoimintaa" sekä lisäksi tarjoamaan mahdollisuuksia "etäopiskeluun, digitaaliseen oppimiseen ja sulautuvaan opetukseen" ja "kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että varmistetaan yhtäläiset mahdollisuudet". Digitaalisesta koulutuksesta Euroopan tietoyhteiskunnissa annetuissa neuvoston päätelmissä³ kehoitetaan lisäksi komissiota "seuraamaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa ja näyttöjen pohjalta" edellä mainittuja päätelmiä, "jotta unionin tasolla päästäisiin yhteisymmärrykseen lähestymistavoista tehokkaisiin, osallistaviin ja sitouttaviin etäoppimisprosesseihin".
3. Digitaalista koulutusta koskevassa toimintasuunnitelmassa 2021–2027 hahmotellaan Euroopan komission visio laadukkaasta, osallistavasta ja helposti saatavilla olevasta digitaalisesta koulutuksesta Euroopassa. Se on kehoitus tehostaa yhteistyötä Euroopan tasolla, jotta voidaan ottaa oppia covid-19-pandemiasta ja mukauttaa koulutusjärjestelmät digitaaliaikaan. Siinä korostetaan teknologian mahdollisuuksia helpottaa esteettömämpää, joustavampaa, yksilöllisempää ja oppijakeskeisempää oppimista. Sillä pyritään puuttumaan koulutuksessa ilmenevään epätasa-arvoon, kun digitaaliset taidot ja osaaminen, asianmukaisten välineiden saatavuus ja luotettava verkkoyhteys puuttuvat. Siinä korostetaan tarvetta vahvistaa koulutusjärjestelmien digitaalisia valmiuksia.

³ EUVL C 415, 1.12.2020, s. 22.

4. Osaamisen kehittämisen edistäminen on yksi eurooppalaisen koulutusalueen tavoitteista, sillä sen avulla voitaisiin "hyödyntää koulutuksen ja kulttuurin koko potentiaali työpaikkojen, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden aikaansaamisessa ja välineinä eurooppalaisen identiteetin omaksumiseen kaikessa moninaisuudessaan"⁴. Neuvoston päätöslauselmassa eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030)⁵ määritetään eurooppalaisen koulutusyhteistyön päätavoitteeksi jäsenvaltioiden tukeminen sellaisten koulutusjärjestelmien jatkokehittämisessä, joilla pyritään varmistamaan kaikkien kansalaisten henkilökohtaisten, sosiaalisten ja ammatillisten tavoitteiden toteutuminen edistäen samalla demokraattisia arvoja, tasa-arvoa, sosiaalista yhteenkuuluvuutta, aktiivista kansalaisuutta ja kulttuurienvälistä vuoropuhelua sekä kestävä taloudellinen hyvinvointi, vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä työllistettävyys.
5. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa⁶ todetaan ensimmäisenä periaatteena, että jokaisella on oikeus laadukkaaseen ja inklusiiviseen opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen sellaisten taitojen ylläpitämiseksi ja hankkimiseksi, jotka mahdollistavat täysipainoisen osallistumisen yhteiskunnan toimintaan ja auttavat työmarkkinoille siirtymisessä. Pilarin periaatteessa 11 todetaan, että heikoista lähtökohdista tulevilla lapsilla on oikeus yhtäläisiä mahdollisuuksia edistäviin erityistoimenpiteisiin. Näiden periaatteiden tehokas täytäntöönpano riippuu suuresti jäsenvaltioiden päättäväisyydestä ja toiminnasta. EU:n tason toimilla voidaan täydentää kansallisia toimia, ja komissio on esittänyt oman panoksensa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelmassa⁷.

⁴ COM(2017) 673 final.

⁵ EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1.

⁶ EUVL C 428, 13.12.2017, s. 10.

⁷ COM(2021) 102 final.

6. Euroopan osaamisohjelmassa⁸ määritellään toimia, joilla autetaan yksittäisiä henkilöitä ja yrityksiä kehittämään enemmän ja parempia taitoja ja hyödyntämään niitä vahvistamalla kestäväää kilpailukykyä ja kehittämällä selviytymis- ja palautumiskykyä kriiseihin reagoimiseksi covid-19-pandemian aikana saatujen kokemusten pohjalta. Siinä ehdotetaan myös STEM-aineisiin (luonnontieteet, teknologia, insinööritieteet ja matematiikka) liittyvän koulutuksen edistämistä tutkimus- ja innovaatiotoimissa.
7. Neuvoston suosituksessa eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta⁹ kehoitetaan jäsenvaltioita takaamaan avun tarpeessa oleville lapsille (eli köyhyiden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa oleville lapsille) koulutuksen ja kouluissa tapahtuvan toiminnan tosiasiallinen ja maksuton saanti. Lasten oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa¹⁰ kehoitetaan edistämään osallistavaa ja laadukasta koulutusta.
8. Nopeasti muuttuvassa ja tiiviisti verkottuneessa maailmassa jokainen tarvitsee laajan joukon taitoja, joita on kehitettävä jatkuvasti läpi elämän. Elinikäisen oppimisen avaintaitoja koskevassa eurooppalaisessa viitekehyksessä¹¹ määriteltyjen avaintaitojen tavoitteena on luoda perusta tasapuolisemmille ja demokraattisemmille yhteiskunnille. Ne vastaavat osallistavan ja kestävä kasvun, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja demokraattisen kulttuurin kehittämisen tarpeeseen.

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ EUVL L 223, 22.6.2021, s. 14.

¹⁰ COM(2021) 142 final.

¹¹ EUVL C 189, 4.6.2018, s. 7.

9. Neuvoston suosituksessa elinikäisen oppimisen avaintaidoista¹² todetaan, että taitojen kehittämistä voidaan helpottaa edistämällä erilaisia oppimistapoja ja -ympäristöjä, mukaan luettuna digitaaliteknologian asianmukainen hyödyntäminen; tarjoamalla tukea opetushenkilöstölle sekä muille oppimisprosesseja tukeville sidosryhmille, myös perheille; tukemalla ja kehittämällä edelleen eri yhteyksissä hankittujen avaintaitojen arviointia ja validointia; ja vahvistamalla yhteistyötä opetus- ja oppimisympäristöjen välillä kaikilla tasoilla ja eri aloilla.
10. Neuvoston suosituksessa kestävästä kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta¹³ ehdotetaan ammatillista koulutusta koskevan unionin politiikan nykyaikaistamista, johon kuuluu koulutuksen digitalisaatio ja monimuotoisen oppimisen käyttö. Osnabrückin julistuksessa ammatillisesta koulutuksesta elpymisen ja oikeudenmukaisten siirtymien mahdollistajana digitaalitalouteen ja vihreään talouteen siirryttäessä todetaan, että digitaalisella oppimisella voi olla tärkeä ja täydentävä rooli¹⁴.
11. Tulevaisuuden eurooppalaisista opettajista ja kouluttajista annetuissa neuvoston päätelmissä¹⁵ tunnustetaan, että opettajat, kouluttajat ja koulujen johtajat ovat oppimisen välttämätön liikkeellepaneva voima ja että heidät olisi otettava mukaan koulutusalan toimintapolitiikkojen laadintaan ja heille olisi annettava valtuudet soveltaa näitä toimintapolitiikkoja itsenäisesti käytännössä. Tämän lisäksi he tarvitsevat tuekseen peruskoulutukseen, perehdyttämiseen ja täydennyskoulutukseen sovellettavan kokonaisvaltaisen lähestymistavan.

¹² EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1.

¹³ EUVL C 417, 2.12.2020, s. 1.

¹⁴ Hyväksytty 30. marraskuuta 2020.

¹⁵ EUVL C 193, 9.6.2020, s. 11.

12. Pandemia on lisännyt pitkäaikaista huolta lasten ja nuorten fyysisestä, henkisestä ja emotionaalisesta hyvinvoinnista. Kaikille lapsille ja nuorille olisi annettava heidän tarvitsemansa tuki terveellisen ja aktiivisen elämäntavan kehittämiseen¹⁶, mikä edistäisi myönteisiä elinikäisiä tottumuksia, ja heillä olisi oltava mahdollisuus osallistua erilaisiin urheilulajeihin ja muihin liikuntaharrastuksiin, jotka parantavat motorisia taitoja ja lisäävät henkistä ja emotionaalista hyvinvointia. Oppimisen aikana ei saa unohtaa myöskään lasten ja nuorten henkistä ja emotionaalista hyvinvointia, joten heille on annettava valmiuksia suoriutua tehtävistä haastavissa olosuhteissa ja ymmärtää, miten verkossa toimitaan turvallisesti ja vastuullisesti¹⁷. Tukea tarvitsevat myös ne oppijat, jotka viettävät pitkiä aikoja ilman vertaistukea tai perheen tai koulun henkilökunnan tukea. Lisäksi on tärkeää tunnistaa alueet, joilla tarvitaan parannuksia ja korjauksia mahdollisiin oppimisvajeisiin ja hyvinvointiin kohdistuneisiin vaikutuksiin puuttumiseksi.
13. Vaikka lähioppimisen arvo tunnustetaan täysin, oppiminen eri tavoin ja erilaisissa ympäristöissä, kuten koulussa, kotona, ulkona, kulttuurikohteissa, työpaikoilla ja digitaalisessa ympäristössä, voi motivoida lapsia ja nuoria parantamaan osaamisensa laaja-alaista kehittämistä. Tämä puolestaan voi auttaa heitä ymmärtämään ja sisäistämään muodollisen koulutuksen merkityksen yhteiskunnassa toimimiselle ja lisäämään heidän aktiivista sitoutumistaan paikallisiin ja globaaleihin haasteisiin, kuten kestäväyyteen, ympäristöön ja ilmastonmuutokseen liittyviin kysymyksiin.

¹⁶ Esimerkiksi EU:n tasolla Euroopan komissio käynnistää kaksivuotisen HealthyLifestyle4All-kampanjan. Sen tavoitteena on yhdistää urheilu ja aktiiviset elämäntavat terveys-, elintarvike- ja muihin politiikkoihin.

¹⁷ Ks. Yhteisen tutkimuskeskuksen raportti "The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and recent international datasets" (Di Pietro, G., Biagi, F., Dinis Mota Da Costa, P., Karpinski, Z. and Mazza, J., 2020).

14. Koulutus on perusihmisoikeus ja lapsen oikeus. Sen saatavuus on taattava riippumatta siitä, missä ympäristössä se tapahtuu – koulussa, muissa fyysisissä ympäristöissä, etäyhteydellä tai näiden kaikkien yhdistelmänä – ja riippumatta oppijoiden erilaisista henkilökohtaisista ja sosiaalisista olosuhteista. Vaikka koulussa tapahtuvan ja lähioppimisen arvo tunnustetaan täysin, monimuotoinen oppiminen tarjoaa pandemian jälkeenkin mahdollisuuden parantaa koulutuksen laatua, tarkoituksenmukaisuutta ja osallistavuutta. Sen avulla voidaan esimerkiksi parantaa oppimistarjontaa maaseudulla ja syrjäseuduilla, mukaan lukien syrjäisimmät alueet ja saaristoyhteisöt. Sulautuvasta oppimisesta voi olla hyötyä myös niille oppijoille, jotka eivät ehkä (väliaikaisesti) käy koulussa säännöllisesti, kuten vaelluskulttuuriyhteisöjen tai liikkuvien ammatinharjoittajien lapsille, nuorille omaishoitajille, ihmisille, joilla on terveysongelmia tai jotka asuvat sairaaloissa ja hoitokeskuksissa, huipputason harjoitteluohjelmiin osallistuville sekä ammatillisessa koulutuksessa tai palkkatyössä oleville. Kaikkien ympäristöjen ja välineiden olisi oltava yhtä helposti saatavilla vähemmistöryhmille, vammaisille sekä sosioekonomisesti heikommassa asemassa oleville lapsille ja nuorille, eivätkä ne saisi johtaa syrjintään tai erotteluun.
15. Monimuotoisen oppimisen menetelmissä tunnustetaan koulun arvo yhteisenä tilana, jossa tapahtuu sekä henkilökohtaista että sosiaalista vuorovaikutusta, mikä on tärkeää oppimisen kannalta, sillä vuorovaikutus on tapa ymmärtää maailmaa ja tehdä siitä merkityksellinen. Sekä koulun arkkitehtuuri että koulutilan suunnittelu ovat tältä osin tärkeitä.
16. Monimuotoisen oppimisen menetelmät voivat edistää laaja-alaista taitojen kehittämistä, koska niihin voidaan sisällyttää monenlaisia oppimistehtäviä ja -välineitä. Digitaalisen teknologian käyttö, mukaan lukien verkkoon yhdistettävät laitteet, voi helpottaa oppijan vuorovaikutusta muiden oppijoiden, oppimisen ohjelmien ja muiden tietolähteiden kanssa ja tukea lähioppimista sekä erilaisissa ympäristöissä oppimista. Monimuotoisen oppimisen menetelmät voivat helpottaa digi- ja datataitojen hankkimista. Tieteellisten laitteiden, avointen oppimisresurssien, käsityövälineiden, arkielämästä löytyvien ja päivittäin käytettävien esineiden, julkaistujen tekstien sekä kirjoitus- ja kuvataiteen välineiden toisiaan täydentävä käyttö voi tukea luovuutta ja henkilökohtaista ilmaisua sekä yksilönä että yhteistyössä.

17. Monimuotoisen oppimisen menetelmät edellyttävät johdonmukaista, koko järjestelmän kattavaa lähestymistapaa, jotta sille voidaan luoda edellytykset. Tähän sisältyy eri alojen asiantuntemusta omaavien ammattihenkilöiden osallistuminen ja yhteistyön edistäminen yhteisön kanssa, mikä kannustaa jakamaan vastuun lasten ja nuorten kehityksestä. Monimuotoisen oppimisen menetelmiä tukevien järjestelmällisten toimenpiteiden tehokkuus perustuu myös suhteiden luomiseen ja tukemiseen ekosysteemin eri osien välillä, paikallisten, alueellisten ja kansallisten koulutusviranomaisten välillä sekä opetusresursseja tuottavien yritysten (jotka tarjoavat teknologiaa, julkaisuja ja muita opetussuunnitelmiin liittyviä välineitä), tutkimus- ja oppilaitosten, yhteisöjen, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja aloitteiden sekä perheiden ja oppijoiden itsensä välillä, riippumatta näiden tarpeista tai osaamisen tasoista.
18. Monimuotoisen oppimisen menetelmät ovat laajalti vakiintunut käytäntö ammatillisessa peruskoulutuksessa¹⁸, mutta pandemian aiheuttamat rajoitukset ovat haastaneet oppilaitosten ja organisaatioiden kyvyn tarjota työssäoppimista ja ylläpitää yhteydenpitoa kouluttajiin ja ohjaajiin sekä vaikuttaneet oppisopimuskoulutuksen tarjontaan. Käytännön kokemusten saatavuuden väheneminen on korostanut ammatillisessa koulutuksessa tunnustettua tarvetta hyödyntää digitaalitekniologiaa, kuten digitaalisia laitteita ja oppimisalustoja, sähköisiä portfolioita sekä laajennettua todellisuutta ja virtuaalitodellisuutta simulaatioita varten. Se on myös vahvistanut tarvetta ymmärtää ja koordinoita sitä, miten digitaalitekniologioita käytetään oppimiseen eri ympäristöissä (esim. koulussa tai työharjoittelussa), jotta oppijoita voidaan valmistella elämää ja tulevia työmarkkinoita varten.

¹⁸ Ammatillinen peruskoulutus suoritetaan yleensä toisella asteella ja toisen asteen jälkeisellä tasolla ennen työelämään siirtymistä. Se tapahtuu joko kouluympäristössä (pääasiassa luokkahuoneessa) tai työympäristöissä, kuten koulutuskeskuksissa ja yrityksissä, riippuen kansallisista koulutusjärjestelmistä ja talousrakenteista.

19. Epävirallisen oppimisen tärkeys ja merkityksellisyys käy ilmi kokemuksista, joita on saatu nuorisotyön, vapaaehtoistyön ja kulttuuritoimintaan osallistumisen, muun muassa ruohonjuuritason urheilun, kautta. Epävirallisella oppimisella on tärkeä rooli sellaisten keskeisten ihmissuhde-, viestintä- sekä kognitiivisten ja henkilökohtaisten taitojen – muun muassa luovuuden – kehittämisen tukemisessa, jotka helpottavat nuorten siirtymistä aikuisuuteen, aktiiviseen kansalaisuuteen ja työelämään¹⁹. Uusien oppimistapojen määrittelyyn kuuluu myös virallisten ja epävirallisten oppimisympäristöjen välisen yhteistyön parantaminen²⁰.
20. Tässä suosituksessa otetaan täysin huomioon toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet. Siinä tunnustetaan, että oppilaitosten itsemääräämisoikeuden taso vaihtelee suuresti jäsenvaltiosta toiseen. Joissakin jäsenvaltioissa oppilaitoksilla, opettajankoulutuslaitoksilla sekä opettajilla ja kouluttajilla on laaja itsemääräämisoikeus. Suositus pannaan täytäntöön kansallisten olosuhteiden mukaisesti.

¹⁹ Neuvoston päätelmät nuorisotyön roolista sellaisten keskeisten elämäntaitojen kehittämisen tukemisessa, jotka helpottavat nuorten onnistunutta siirtymistä aikuisuuteen, aktiiviseen kansalaisuuteen ja työelämään (EUVL C 189, 15.6.2017, s. 30).

²⁰ Neuvoston päätelmät ruohonjuuritason urheilun aseman maksimoimisesta monialaisten taitojen kehittämisessä erityisesti nuorten keskuudessa (EUVL C 172, 27.5.2015, s. 8).

Otetaan huomioon seuraava "monimuotoisen oppimisen" määritelmä:

Tässä suosituksessa virallisen koulutuksen yhteydessä toteutettava monimuotoinen oppiminen käsittää erilaisia menetelmiä ja sillä tarkoitetaan oppimista, jossa koulu (perus- ja toisen asteen sekä ammatillisen koulutuksen oppilaitos), opettaja ja kouluttaja tai oppija käyttää oppimisprosessissa useampaa kuin yhtä menetelmää:

- koulun ja muiden fyysisten ympäristöjen yhdistäminen koulun ulkopuolella (joko opettajan/kouluttajan läsnä ollessa tai eri tilassa ja/tai eri aikana etäoppimisena);
- sellaisten erilaisten oppimisvälineiden yhdistäminen, jotka voivat olla digitaalisia (myös verkko-oppiminen) ja ei-digitaalisia.

Opettajat, kouluttajat ja koulut valitsevat ammatillisen pedagogisen harkintakykynsä mukaisesti nämä menetelmät ja helpottavat niiden käyttöä osana kiinnostavia ja tehokkaita oppimistehtäviä, jotka tukevat laaja-alaista osaamisen kehittämistä oppijoiden iän, taitojen ja olosuhteiden sekä tavoiteltujen oppimistulosten mukaisesti.

Muita fyysisiä ympäristöjä voivat olla esimerkiksi koti ja sairaalat (sairaiden tai loukkaantuneiden lasten tapauksessa) ja toisaalta kulttuuri- ja kulttuuriperintölaitokset, maatilat, yritykset ja muut työpaikat, luontokohteet ja ulkotilat sekä urheilu- ja nuorisotilat.

Etäoppiminen määritellään oppimiseksi, joka tapahtuu siten, että opettaja/kouluttaja ja oppija toimivat eri tilassa ja/tai eri aikaan ottaen huomioon kansalliset olosuhteet.

Verkko-oppiminen määritellään oppimiseksi, joka tapahtuu käyttäen digitaalista teknologiaa eri laitteiden yhdistämiseksi verkkoon sekä oppijan ja opettajien, kouluttajien, muun opetushenkilöstön tai muiden oppijoiden välisen vuorovaikutuksen helpottamiseksi tavoitteena saada oppisisältöä tai muuta tietoa oppimisohjelmien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Digitaalisia oppimisvälineitä voivat olla esimerkiksi: älytaulut ja -projektorit luokkahuoneissa tehtävää yhteistyötä varten; mobiililaitteet, tabletit ja kannettavat tietokoneet, joissa on sovelluksia työn suunnittelua, tutkimista ja jakamista varten; televisio ja radio ohjelmien seuraamiseksi; ja laajennetun ja virtuaalisen todellisuuden työkalut ja sovellukset vuorovaikutuksen tehostamiseksi. Digitaalisia oppimisvälineitä ei aina tarvitse liittää internetiin.

SUOSITTAA, ETTÄ JÄSENVALTIOT

1. Tukevat covid-19-kriisistä saatujen kokemusten perusteella koulutusjärjestelmien elpymistä ja varautumista käsittelemällä pandemian vaikutuksia oppijoihin, opettajiin, kouluttajiin ja muuhun opetushenkilöstöön, kehittävät pidemmän aikavälin strategisia lähestymistapoja monimuotoiseen oppimiseen ja hyödyntävät pandemian aikana käyttöön otettuja tai testattuja menestyksekkäitä innovaatioita hyvien käytäntöjen jakamiseksi ja laajentamiseksi tässä suosituksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti²¹. Kyseiset innovaatiot eivät korvaa koulussa tapahtuvaa ja lähioppimista vaan täydentävät niitä.

²¹ Komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa SWD (2021) 219 final esitetty monimuotoisen oppimisen kehys voi toimia perustana maiden tilanteisiin mukautetuille erityistoimille.

2. Tukevat oppijoita harkitsemalla seuraavia toimenpiteitä:

Suorana reaktiona kriisiin:

- a) Tarjotaan lisäoppimismahdollisuuksia ja kohdennettua tukea oppijoille, erityisesti niille, joilla on oppimisvaikeuksia tai erityisiä koulutustarpeita, jotka kuuluvat heikommassa asemassa oleviin ryhmiin tai joihin koulutuksen keskeytyminen on muuten vaikuttanut, jotta voidaan korjata koulujen osittaisista sulkemisista ja lähiopetuksen rajoituksista johtuva oppimisvaje. Tähän voisi sisältyä esimerkiksi tehostettua yksilöllistä tukea ja henkilökohtaista ohjausta, mentorointijärjestelmiä (mukaan lukien vertaismentorointia), osallistavia oppimisyhteisöjä, luokkiin osoitettavia ylimääräisiä opettajaresursseja (esim. yhteisopetus), lisää neuvontatukea, ylimääräistä oppimisaikaa kouluvuoden aikana ja/tai loma-aikana, pääsyä lisäoppimisympäristöihin, kuten yleisiin kirjastoihin ja yhteisöllisiin tiloihin, sekä pedagogista tukea tarjoavia koulun jälkeisiä palveluja.
- b) Asetetaan oppijoiden ja heidän perheidensä fyysinen ja henkinen hyvinvointi etusijalle. Tähän voisi kuulua seuraavaa: tehostetaan psykologista tukea ja laaditaan mielenterveyttä koskeva ohjeistus; sisällytetään koulujen tavoitteisiin oppijoiden hyvinvointiin ja kiusaamisen torjuntaan tähtääviä toimintalinjoja; seuranta- ja laadunvarmistusprosesseja (osana säännöllistä laadunvarmistusta tai koulujen tarkastustyötä taikka koulun tilannetta pandemian yhteydessä koskevien erityisarviointien yhteydessä); palkataan erityishenkilökuntaa tai helpotetaan pätevien mielenterveys- ja tukipalvelujen ammattilaisten ja -palvelujen saatavuutta.

- c) Edistetään kaikkien oppijoiden ja heidän perheidensä digitaalisten taitojen ja osaamisen kehittämistä ottaen huomioon digitaalinen kuilu ja sukupuolten välinen digitaalinen kahtiajako ja torjuen kaikkia stereotypioita ja ennakkoluuloja, mukaan lukien sukupuolistereotypiat ja sukupuolia eriarvoistava kohtelu, ja edistetään koulutusjärjestelmien digitaalisia valmiuksia kannustamalla käytettävissä oleviin laitteisiin ja yhteyksiin tehtäviin koulu- ja yhteisötasojen investointeihin sekä tarjoamalla tilaisuuksia parantaa digitaalisia taitoja ja osaamista, mukaan lukien viestintätekniikan käyttö, niin itsenäistä kuin yhteistoiminnallistakin oppimista sekä itsearviointia varten myöhemmän oppimisen tehostamiseksi. Toteutetaan kansallisissa suunnitelmissa ja elpymis- ja palautumistukivälineen suunnitelmissa kaavaillut investoinnit ja uudistukset sen varmistamiseksi, että kaikilla oppijoilla on käytettävissään tarvittavat laitteet ja oppimismahdollisuudet.

Elpymisen ja pidemmän aikavälin koulutusvalmiuksien tukemiseksi:

- d) Tutkitaan tapoja kehittää monimuotoisen oppimisen menetelmiä perus- ja toisen asteen koulutuksessa, mukaan lukien ammatillinen koulutus, kaikkien oppijoiden hyödyksi ja sen varmistamiseksi, että sillä on pysyviä myönteisiä vaikutuksia opetukseen ja oppimiseen, jotka on mukautettu oppijoiden ikään, taitoihin, erityistarpeisiin ja oppimistavoitteisiin, tunnustaen samalla täysimääräisesti koulussa tapahtuvan ja lähioppimisen arvon. Tähän voisi kuulua seuraavaa: tehostetaan erilaisten oppimisvälineiden kehittämistä ja juurruttamista, jotta voidaan tarjota mahdollisuuksia tutkimiseen ja ilmaisuun, mukaan lukien luonnontieteiden lukutaidon sekä digitaalisen ja medialukutaidon kehittäminen; tuetaan oppimista, jossa yhdistyy eri ympäristöjä oppimiskokemuksen rikastamiseksi; luodaan sopiva tasapaino toisaalta opettajajohtoisen ja oppilasjohtoisen oppimisen ja toisaalta yhteistoiminnallisen ja itsenäisen oppimisen välille; tutkitaan oppimismenetelmiä, jotta uusista mahdollisuuksista saadaan houkuttelevia ja jotta voidaan tarjota parempia oppimiskäytäntöjä sekä oppijoille että opettajille.

- e) Käytetään monimuotoisen oppimisen menetelmiä keinona tukea oppijoiden hyvinvointia, itsenäisyyttä ja yksilöllistä oppimista (ottaen huomioon oppijoiden ikä, taidot ja erityiset oppimistarpeet) sekä kehittää heidän henkilökohtaista, sosiaalista ja oppimistaitoja koskevaa osaamistaan (yksi kahdeksasta "elinikäisen oppimisen avaintaidosta"²², joita on kehitetty edelleen komission aloitteessa, joka koskee eurooppalaista LifeComp-kehystä²³).

3. Tukevat opettajia ja kouluttajia harkitsemalla seuraavia toimenpiteitä:

Suorana reaktiona kriisiin:

- a) Tuetaan opettajien itsearviointia digitaalitekniikoiden käytön alalla sekä täydennyskoulutuskursseja ja muita opettajille ja kouluttajille suunnattavia ammatillisen oppimisen muotoja, joilla heitä autetaan käyttämään digitaalisia ohjelmia ja työkaluja opetuksessa ja sisällyttämään ne siihen²⁴. Kehitetään ja levitetään opettajien ja kouluttajien kokemusten ja palautteen pohjalta pedagogisia moduuleja ja resursseja, jotka toimivat niin verkossa kuin lähiopetuksessa ja jotka auttavat opettajia ja kouluttajia mukauttamaan opetusmenetelmiään ja -käytäntöjään monimuotoisen oppimisen menetelmiin²⁵, ja käydään heidän kanssaan vuoropuhelua uusien välineiden ja materiaalien käytöstä, muun muassa siitä, miten digitaalisissa ympäristöissä toimitaan turvallisesti ja eettisesti ja miten opiskelijoita voidaan tukea siinä.

²² Neuvoston suositus, annettu 22. toukokuuta 2018, elinikäisen oppimisen avaintaidoista (EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1).

²³ LifeComp käsittää kolme toisiinsa liittyvää osaamisaluetta: henkilökohtainen, sosiaalinen ja oppimistaitojen alue. Jokaisessa on kolme taitoa: itsesäätely, joustavuus, hyvinvointi (henkilökohtainen alue); empatia, viestintä, yhteistyö (sosiaalinen alue); kasvuhakuisuus, kriittinen ajattelu ja oppimisen hallinta (oppimistaitojen alue). LifeComp-taidot koskevat kaikkia elämänalueita, ja niitä voi hankkia elinikäisesti virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen kautta. <https://ec.europa.eu/jrc/en/lifecomp>

²⁴ Euroopan komissio otti 5. lokakuuta 2021 käyttöön uuden SELFIE for Teachers -työkalun, joka voi tukea opettajia suunnittelemaan digitaalisten taitojensa kehittämistä.

²⁵ School Education Gateway -verkkofoorumilla (kouluopetuksen eurooppalainen verkkofoorumi) on jo tarjolla jonkin verran monimuotoiseen oppimiseen liittyviä resursseja, jotka on tarkoitettu opettajille ja kouluttajille.

- b) Kiinnitetään entistä enemmän huomiota opettajien ja kouluttajien, koulujen johtajien ja muun opetushenkilöstön hyvinvointiin ja työelämän laatuun stressin lievittämiseksi ja työuupumuksen ehkäisemiseksi. Tähän voisi kuulua seuraavaa: helpotetaan pätevien mielenterveys- ja tukipalvelujen ammattilaisten ja -palvelujen saatavuutta; edistetään vertaistuen kehittämistä ja/tai järjestämistä stressin lievittämiseksi; ja lisätään joustavuutta ja henkistä hyvinvointia koskevia koulutusmahdollisuuksia opettajien peruskoulutuksessa ja ammatillisen kehittymisen ohjelmissa.

Elpymisen sekä opettajien ja kouluttajien pidemmän aikavälin valmiuksien tukemiseksi:

- c) Sisällytetään monimuotoisen oppimisen menetelmät opettajien peruskoulutukseen²⁶ ja jatkuvan ammatillisen kehittymisen²⁷ ohjelmiin, jotta opetushenkilöstön on helpompi mukauttaa oppimisen suunnittelua opetusympäristöönsä sopivaksi ja jotta heillä on valmiudet helpottaa oppimista erilaisissa sisä- ja ulkoilmaympäristöissä ja erilaisten välineiden ja tehtävien avulla.
- d) Tarjotaan pääsy asiantuntijakeskuksiin ja asianmukaisiin resursseihin monimuotoisen oppimisen menetelmien suunnittelemista ja edistämistä varten. Tuetaan opetus- ja koulutushenkilöstöä monimuotoisen oppimisen menetelmien kehittämisessä omissa toimintaympäristöissään henkilöstövaihtojen ja vertaisoppimisen avulla ja luodaan vahvoja koulujen tiimejä yhteistoiminnallisen oppimisen, verkostojen, yhteistyöhankkeiden ja käytäntöyhteisöjen avulla.
- e) Kehitetään ohjeistusta uusista lähestymistavoista arviointiin ja loppukokeisiin, myös verkossa, sekä formatiiviseen ja summatiiviseen arviointiin soveltuvia välineitä, jotka soveltuvat opetuksen ja koulutuksen eri tasoille ja eri oppimisympäristöihin.

²⁶ Virallinen opintojakso, jonka tarkoituksena on saada tunnustettu pätevyys ja työllistyä opettajaksi. Tätä koulutusta tarjoavat yleensä yliopistojen kasvatustieteiden laitokset tai riippumattomat opettajankoulutuslaitokset (ks. komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa SWD (2021) 219 final oleva sanasto).

²⁷ Oppiminen, johon ammattilaiset osallistuvat missä tahansa uransa vaiheessa parantaakseen käytäntöjään (vrt. komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa SWD (2021) 219 final oleva sanasto).

- f) Kannustetaan opetushenkilöstöä osallistumaan kartoittaviin hankkeisiin ja tutkimukseen, mukaan lukien tehtävien käytön testaaminen muissa oppimisympäristöissä ja digitaalisen teknologian käyttö opetus- ja oppimisprosessien tukena.

4. Tukevat kouluja harkitsemalla seuraavia toimenpiteitä:

Suorana reaktiona kriisiin:

- a) Tarjotaan työkaluja ja resursseja monimuotoisen oppimisen menetelmiä varten sekä opastusta kouluille siitä, miten niitä voidaan käyttää tehokkaasti²⁸.
- b) Jos mahdollista, mobilisoidaan tai palkataan lisähenkilöstöä, jotta koulussa ja koulun jälkeisessä toiminnassa olisi enemmän aikaa antaa yksilöllistä tukea.
- c) Tuetaan infrastruktuuria ja resursseja koskevia tehokkaita kumppanuuksia eri koulutuksen järjestäjien välillä, mukaan lukien paikallis- ja alueviranomaisten, liike-elämän, ammattialan järjestöjen, taiteen, kulttuuriperinnön, urheilun, luonnon, korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuslaitosten, kansalaisyhteiskunnan, opetusresurssien (mukaan lukien teknologian, julkaisutoiminnan ja muiden opetussuunnitelmiin liittyvien välineiden) tuotannon ja koulutustutkimuksen aloilla.
- d) Tuetaan kouluja niiden osallisuutta edistävien strategioiden ja monimuotoisen oppimisen menetelmiä koskevien käytänteiden seurannassa ja itsearvioinnissa sekä puutteiden korjaamiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisessa, mukaan lukien EU:n välineiden käyttö²⁹.
- e) Parannetaan vanhempien, laillisten holhoojien ja perheiden ymmärrystä oppimisympäristöistä, -välineistä ja -tehtävistä järjestelmällisen viestinnän ja opastuksen avulla luomatta heille lisärasitteita.

²⁸ SELFIE-työkalun avulla koulut voivat pohtia nykyistä tilannettaan ja tarpeitaan ja kerätä näyttöä niistä. Työkalu on modulaarinen, ja kukin koulu voi mukauttaa sitä omien olosuhteidensa mukaan.

²⁹ Kouluille suunnattu eurooppalainen työkalupakki "Osallistavan koulutuksen edistäminen ja koulunkäynnin keskeyttämisen vähentäminen" tarjoaa runsaasti resursseja ja käytännön esimerkkejä sekä itsearviointivälineen kouluille.

Pitkäaikaisen elpymisen tukemiseksi ja organisaatiomuutosvalmiuksien parantamiseksi:

- f) Investoidaan koulujen ja etäopiskeluympäristöjen nopeisiin internetyhteyksiin, joista verkko-opiskelu on riippuvainen. Tätä täydennetään teknisen infrastruktuurin ylläpitoa ja nykyaikaistamista koskevilla suunnitelmilla.
- g) Jos mahdollista, annetaan kouluille (koulujen johtokunnille, rehtoreille ja johtajille) kansallisen ja alueellisen lainsäädännön ja olosuhteiden mukaisesti riittävän laaja itsemääräämisoikeus, jotta ne voivat tehdä innovointia, reagointikykyä sekä paikallisiin ja alueellisiin tarpeisiin mukautumista helpottavia päätöksiä.
- h) Tuetaan koulunjohtajia, joilla on keskeinen asema organisaatiomuutoksen ja jatkuvan kehittämisen hallinnassa tarjoamalla erityistä ammatillista kehittämistä ja ohjausta heidän tehtäviään varten. Tuetaan kouluja ja niihin liittyviä koulutuksen järjestäjiä niiden pohtiessa monimuotoisen oppimisen menetelmiä strategisessa suunnittelussaan ja koulujen kehittämisprosesseissa. Tähän voi kuulua itsearviointivälineiden käyttö.
- i) Tuetaan vuoropuhelua ja verkostoitumista kaikkien koulussa ja muissa fyysisissä ympäristöissä tapahtuvaan oppimiseen ja etäoppimiseen osallistuvien sidosryhmien välillä, mukaan lukien perheet, jotta eri lähteistä saataisiin palautetta ja ideoita tulevaa kehitystä varten. Siihen olisi sisällyttävä myös vuoropuhelua, ohjausta ja strategioita lasten ja nuorten turvallisuuden suojelemiseksi ja jotta varmistetaan heidän tietojensa luottamuksellisuus ja suojaaminen sekä heidän turvallisuutensa ja yksityisyytensä digitaalisessa maailmassa.
- j) Käytetään oppimisympäristöjen ja -välineiden yhdistelmässä mahdollisuuksien mukaan koulun sisäisten ja/tai ulkoisten arviointimekanismien ja laadunvarmistusmekanismien osia siten, että arviointi kohdistetaan myös muihin palveluntarjoajiin tai muiden palveluntarjoajien kuin koulun kautta.

5. Hyödyntävät infrastruktuuriin, välineisiin ja pedagogiikkaan tehtävissä uudistuksissa ja investoinneissa täysimääräisesti EU:n varoja ja asiantuntemusta, erityisesti Erasmus+-ohjelmaa, elpymis- ja palautumistukivälinettä, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR), Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa, Horisontti Eurooppa -ohjelmaa ja teknisen tuen välinettä, jotta voidaan lisätä koulujen joustavuutta ja valmistautumista tulevaisuuteen.
6. Panostavat toimintapolitiikkaan liittyviä haasteita sekä näistä aloitteista aiheutuvia koulutusekosysteemiin kohdistuvia vaikutuksia koskevaan tutkimukseen, seurantaan ja arviointiin, jotta voidaan hyödyntää saatuja kokemuksia ja hankkia tietoa tulevien politiikkauudistusten perustaksi. Tässä voidaan hyödyntää myös oppijoiden kokemuksia sekä mahdollisesti saatavilla olevia tietoja, joita on kerätty parhaiden käytäntöjen ja räätälöityjen tekoälyratkaisujen kehittämiseksi parempia oppimisohjelmia varten.
7. Toteuttavat tämän suosituksen täytäntöönpanoa koskevia toimenpiteitä ja jatkotoimia kansallisten ja alueellisten koulutusjärjestelmien mukaisesti. Ottavat tarvittaessa huomioon mahdolliset monimuotoisen oppimisen menetelmiä tukevat toimenpiteet kansallisissa toimintasuunnitelmissa eurooppalaisen lapsitakuun toteuttamiseksi.

KEHOTTA KOMISSIOTA TOISSIJAISUUSPERIAATTEEN JA KANSALLISET OLOSUHTEET ASIANMUKAISESTI HUOMIOON OTTAEN

1. Tukemaan suosituksen täytäntöönpanoa helpottamalla vastavuoroista oppimista ja vaihtoa jäsenvaltioiden ja kaikkien asianomaisten sidosryhmien välillä, sillä varauksella, että toimenpiteitä vahvistetaan ja kehitetään, seuraavien avulla:
 - i) eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategiset puitteet edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030)³⁰;
 - ii) uusi eurooppalainen digitaalisen koulutuksen keskus ja uusi jäsenvaltioiden kanssa käytävä jäsennelty vuoropuhelu, jotka perustetaan digitaalista koulutusta koskevan toimintasuunnitelman 2021–2027 mukaisesti tukemaan monialaista yhteistyötä digitaalisen koulutuksen alalla;
 - iii) EU:n verkkoalustat ja -yhteisöt koulutusta varten, mukaan luettuina School Education Gateway -portaali, eTwinning ja eurooppalainen koulujen työkalupakki "Osallistavan koulutuksen edistäminen ja koulunkäynnin keskeyttämisen vähentäminen";
2. Tukemaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa esimerkiksi seuraavien vapaaehtois pohjalta käytettävien resurssien kehittämistä:
 - i) näyttöön perustuva ohjausmateriaali oppimisen suunnittelusta ja koulujen organisaatiokäytännöistä monimuotoisen oppimisen menetelmien yhteydessä, mukaan lukien mahdolliset digitaaliset välineet, lähestymistavat oppimisen arviointiin ja validointiin sekä tietosuoja, yksityisyys ja verkkoturvallisuus;
 - ii) laadukkaan digitaalisen opetussisällön luominen ja jakaminen sekä komissiossa kehitteillä olevan, digitaalisen koulutuksen sisältöä koskevan eurooppalaisen kehyksen tarjoamien mahdollisuuksien tarkastelu.

³⁰ EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1.

3. Tukemaan opettajien, kouluttajien ja muun opetushenkilöstön ammatillista kehittämistä ja oppimismahdollisuuksia seuraavasti:
- i) edistetään opettajille, kouluttajille, koulunjohtajille ja opettajankouluttajille suunnattavia monimuotoisen oppimisen menetelmiä käsitteleviä kaikille avoimia verkkokursseja (MOOC-kursseja), joita isännöi School Education Gateway -verkkoalusta, sekä näiden kurssien laajaa käyttöä koulujen opetushenkilöstön parissa;
 - ii) jaetaan hyviä käytänteitä Erasmus+ -henkilöstövaihtoista, -hankkeista ja -verkostoista, muun muassa eTwinning-verkkoyhteisön, tulevien Erasmus+ Teacher Academies -toimintojen ja ammatillisten huippuosaamiskeskusten kautta;
 - iii) edistetään uutta opettajille tarkoitettua SELFIE-verkkotyökalua, joka auttaa heitä pohtimaan digitaalista osaamistaan ja suunnittelemaan, miten he voivat parantaa sitä. Tämä perustuu koko koulun digitaaliteknologiaa koskevaan suunnitteluun tarkoitettuun SELFIE-työkaluun, jonka avulla voidaan tukea tehokkaita monimuotoisen oppimisen menetelmiä myös ammatillisessa koulutuksessa.
4. Työstämään kaikkien sidosryhmien kanssa, mukaan lukien ohjelmistokehittäjät ja laitevalmistajat, keinoja parantaa digitaalista infrastruktuuria ja digitaalisia välineitä sekä niiden käyttöä koulutuksessa ja korostamaan lisäksi luottamuksellisuuden ja tietosuojan merkitystä tässä yhteydessä.
5. Tukemaan aloitteita, joilla kehitetään edelleen ja edistetään osallistavaa, tasapuolista ja laadukasta koulutusta ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia kaikille. Tämä koskee erityisesti sellaisissa erilaisissa olosuhteissa olevien oppijoiden osallistamista, jotka vaikuttavat heidän mahdollisuuksiinsa käyttää tiettyjä oppimisympäristöjä ja -välineitä, sekä kohdennettua tukea oppimisprosessissa tarvitsevien oppijoiden osallistamista.

6. Jatkamaan tukeaan jäsenvaltioille uudistusten toteuttamisessa, jotta voidaan parantaa koulutusjärjestelmien laatua ja osallistavuutta sekä tukea niiden digitaalista valmiutta digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman 2021–2027 tavoitteiden mukaisesti.
7. Käsittelemään monimuotoisen oppimisen menetelmien kehittämistä perus- ja toisen asteen koulutuksessa, ammatillinen koulutus mukaan lukien, Euroopan koulutusalueen säännöllisten edistymisraporttien ja digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman 2021–2027 puitteissa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
